

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2025

tijdvak 1

biologie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

De hermelijn

1 maximumscore 2

gras → veldmuis / konijn → hermelijn → vos

- de juiste organismen in de juiste volgorde 1
- de pijlen in de juiste richting 1

2 maximumscore 1

knipkiezen

3 maximumscore 1

Uit de uitleg moet blijken dat er een verband is tussen de vachtkleur en de overlevingskans van de (witte) hermelijn.

Plantenhormonen

4 C

5 maximumscore 1

houtvaten

6 maximumscore 1

de juist ingevulde tabel:

	juist	onjuist
Giberelline stimuleert mitose in de stengels.	X	
Tijdens de kieming vindt meiose plaats.		X

Opmerking

Alleen aan een volledig juist ingevulde tabel het scorepunt toekennen.

7 C

Titeren

8 maximumscore 1

antistoffen

9 maximumscore 1

Uit de uitleg moet blijken dat de ziekte(verwekker) van Carré andere antigenen heeft / Wodan andere antistoffen nodig heeft voor immuniteit.

10 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat dit via de moedermelk / placenta is gebeurd.

Een trage maag

11 C

12 A

13 maximumscore 1

de juist ingevulde tabel:

	juist	onjuist
Carola heeft moeite met uitademen.		X
Als Carola haar buikspieren aanspant komt er meer druk op de maag.	X	

Opmerking

Alleen aan een volledig juist ingevulde tabel het scorepunt toekennen.

14 maximumscore 1

de juist ingevulde tabel:

	huig	strotklepje
sluit de luchtpijp af		X
sluit de neusholte af	X	

Opmerking

Alleen aan een volledig juist ingevulde tabel het scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

3 en 4

indien alleen de twee juiste nummers	2
indien alleen de twee juiste nummers en één onjuist nummer extra	1
indien alleen één juist nummer en één onjuist nummer	1
indien alleen één juist nummer	1
in alle andere gevallen	0

Hoofdluizen

16 A

17 maximumscore 1

bloedplaatje(s)

18 C

19 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de hoofdluis hierdoor geen zuurstof kan opnemen / hierdoor geen koolstofdioxide kan afstaan.

Gedragsonderzoek bij vervetapen

20 maximumscore 2

- (schema) 1: ethogram 1
- (schema) 2: protocol 1

Opmerking

Voor het volgende antwoord één scorepunt toekennen:

(schema) 1: protocol

(schema) 2: ethogram

21 maximumscore 1

de juist ingevulde tabel:

meest dominant		→	meest onderdanig		
Dayo	Esi	Cyrah	Bisa	Ama	

Opmerking

Alleen aan een volledig juist ingevulde tabel het scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Cyrah Ama vlooit (om een stukje appel te krijgen).

Fokken van pythons

23 maximumscore 2

voorbeeld van een juist ingevuld kruisingsschema en de juiste conclusie:

		genotype zaadcellen van P	
		A	a
genotype eicellen van Q	a	Aa	aa
	a	Aa	aa

De kans dat een nakomeling de ziekte van Paget heeft is 50% / 0,50 / $\frac{1}{2}$

- een juist ingevuld kruisingsschema 1
- een juiste kans op de ziekte van Paget op basis van het ingevulde kruisingsschema 1

24 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

- De voorouder van de python had poten.
- De python is ontstaan uit een dier dat kon lopen.
- De python heeft poten die in de evolutie nog niet helemaal zijn verdwenen.
- De poten zijn rudimentaire organen.

Opmerking

Aan een antwoord waaruit blijkt dat de python zich als gevolg van evolutie zou ontwikkelen naar een dier met poten, geen scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat kraakbeenringen de luchtpijp openhouden.

26 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat een python in de natuur heel grote prooien kan eten (waardoor de ademhaling van de slang, zonder deze uitschuifbare luchtpijp, geblokkeerd wordt).

Nijlpaard Hasana

27 maximumscore 1

teelbal/zaadbal

28 B

29 maximumscore 1

de juist ingevulde tabel:

	juist	onjuist
Een meisje en haar tweelingbroer zijn altijd een twee-eiige tweeling.	X	
Een meisje en haar tweelingbroer hebben altijd dezelfde geslachtschromosomen.		X

Opmerking

Alleen aan een volledig juist ingevulde tabel het scorepunt toekennen.

Pitrus

30 C

31 maximumscore 1

de juist ingevulde tabel:

	glucose	nitraat
pijl P		X
pijl Q	X	

Opmerking

Alleen aan een volledig juist ingevulde tabel het scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

De neushoornkever

- 32 B
- 33 maximumscore 1
voedsel / plantenafval
- 34 maximumscore 2
- koolstofdioxide 1
 - water 1

Energiedrank

- 35 maximumscore 1
twee van de volgende orgaanstelsels:
- ademhalingsstelsel
 - bloedvatenstelsel
 - zenuwstelsel
- Opmerking*
Wanneer een leerling enkel een orgaan noemt en/of het woord 'stelsel' niet gebruikt, geen scorepunt toekennen.

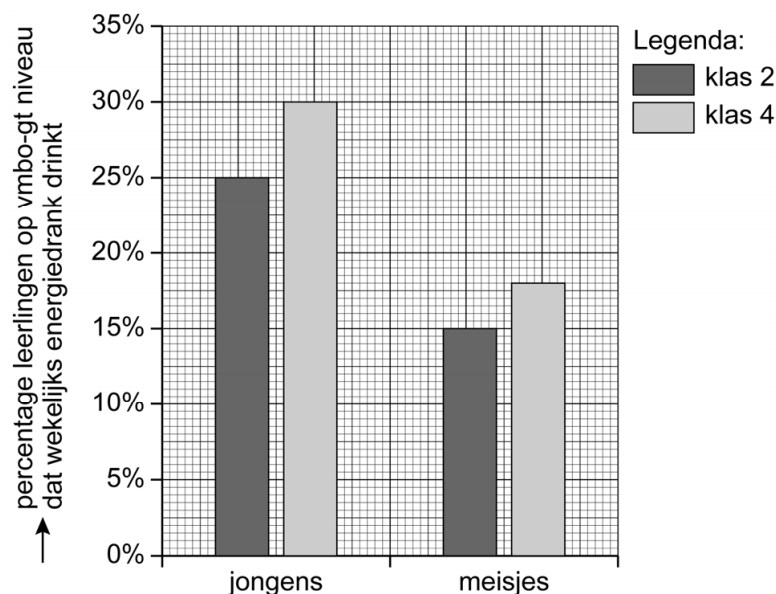
- 36 maximumscore 1
glazuur
- 37 maximumscore 1
koolhydraten
- 38 maximumscore 2
- glycogeen: (in de) lever / spieren 1
 - vet: (in het) onderhuids bindweefsel / onder de huid 1

Opmerking
Aan het antwoord 'vet: in vetcellen' of 'vet: rond de organen' het scorepunt toekennen.

- 39 B

40 maximumscore 2

voorbeeld van een juist staafdiagram:

- De verticale as is juist ingedeeld en de vier groepen zijn juist aangegeven. 1
- De vier groepen zijn met de juiste getallen uitgezet als vier correcte staven. 1

Problemen met resus

41 maximumscore 1

echo(scopie)

42 maximumscore 1

vruchtwater

43 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de bloeddruk omhoog gaat omdat (door het vernauwen van de slagaders) er minder ruimte voor het bloed is.

44 A**45 maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat de (rode) bloedcellen (van de tweeling) kapot gaan / dat het bloed gaat klonteren.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Myxomatose

46 B

47 maximumscore 2

- naam: hoornvlies 1
- voor het noemen van een juiste functie: 1

voorbeelden van een juiste functie:

- bescherming van de pupil
- breking van het licht
- licht doorlaten

48 maximumscore 1

voorbeelden van een juiste uitleg:

- Het konijn kan roofdieren niet meer zien.
- Het konijn kan minder goed eten zien.
- Het konijn kan minder goed een vluchtweg vinden.

49 A

Vingerdier

50 A

51 maximumscore 1

honger

52 maximumscore 2

- (op plaats) 1: gehoorgang 1
- (op plaats) 2: trommelvlies 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van 5 kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens.

Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 30 mei te accorderen.

Ook na 30 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

De hermelijn

afbeeldingen Jukka Jantunen/Shutterstock.com (768503443)
Thierry de Villeroche/Shutterstock.com (1293302251)

Plantenhormonen

afbeeldingen <https://bladminerders.nl/html-site/inleidingf/diepte/diepte.htm>
[https://nl.wikipedia.org/wiki/Zaad_\(plant\)#/media/Bestand:Pronkboon_pluimpje_closeup1.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/Zaad_(plant)#/media/Bestand:Pronkboon_pluimpje_closeup1.jpg)

Een trage maag

afbeelding TimeLineArtist/Shutterstock.com (564789124)

Hoofdluizen

afbeeldingen https://nl.wikipedia.org/wiki/Hoofdluis#/media/File:Male_human_head_louse.jpg
https://nl.wikipedia.org/wiki/Hoofdluis#/media/Bestand:Pediculus_humanus_development_numberedblackwhite.png

Gedragsonderzoek bij vervetapen

afbeelding https://en.wikipedia.org/wiki/Mammal#/media/File:Monkey_&_Baby.JPG

Fokken van pythons

afbeeldingen Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2022
Lucian Coman/Shutterstock.com (1545936185)

Pitrus

afbeeldingen [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Horn-Bad_Meinberg_-_2015-08-09_-_Regenr%C3%BCckhaltebecken_Belle_\(09\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Horn-Bad_Meinberg_-_2015-08-09_-_Regenr%C3%BCckhaltebecken_Belle_(09).jpg)
Aldona Griskeviciene/Shutterstock.com (1175317195)

De neushoornkever

afbeelding Agami Photo Agency/Shutterstock.com (1360277951)

Problemen met resus

afbeelding logika600/Shutterstock.com (1627349917)

Myxomatose

afbeelding metamorworks/Shutterstock.com (1102112027)

Vingerdier

afbeelding javarman/Shutterstock.com (640690300)